

Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska¹, Grażyna Bąkowska², Katarzyna Kwiecień-Jaguś¹, Aleksandra Gaworska-Krzemińska³

¹Zakład Pielęgniarstwa Ogólnego Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

²Zespół Długoterminowej Opieki Domowej Dla Dzieci Wentylowanych Mechanicznie, Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Gdańsku

³Zakład Zarządzania w Pielęgniarstwie Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Postrzeżenie zawodu pielęgniarki przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych jako wybór przyszłego zawodu – doniesienia wstępne

Perceptions of the nursing job by young people of secondary school as a choice of future profession – preliminary study

STRESZCZENIE

Wstęp. Wybór kierunku kształcenia oraz przyszłego zawodu jest bardzo istotny dla każdego młodego człowieka. Decyzja o przyszłym zawodzie powinna być wyborem świadomym, uwzględniającym zdolności i zainteresowania młodego człowieka. Zawód pielęgniarki jest zawodem specyficznym pod wieloma względami. Wiąże się przede wszystkim z gotowością niesienia pomocy innym, co stanowi wartość samą w sobie.

Cel pracy. Celem niniejszej pracy była próba oceny postrzegania zawodu pielęgniarki przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych oraz określenie czynników decydujących o wyborze kierunku kształcenia, również tych związanych z wyborem zawodu pielęgniarki.

Materiał i metody. Badaniem objęto grupę 383 uczniów z losowo dobranych szkół ponadgimnazjalnych. Narzędzie badawcze stanowił autorski kwestionariusz ankiety. Badanie przeprowadzono w okresie od grudnia 2010 roku do marca 2011 roku.

Wyniki i wnioski. Z przeprowadzonej analizy badań wynika, iż zawód pielęgniarki według badanej grupy najczęściej kojarzy się z niesieniem pomocy innym, poświęceniem i pracowitością. Wyniki badania wskazują, że profesja pielęgniarska jest zawodem deficytowym i dlatego istnieje duża potrzeba kształcenia w tym zakresie. Głównym motywem wyboru zawodu pielęgniarki jest interesująca i atrakcyjna praca w przyszłości. Wyniki korelują z dotychczasowymi doniesieniami naukowymi dotyczącymi motywów młodzieży w zawodach niemedyceńskich. W badaniach wykazano, iż brak dużego zainteresowania młodzieży zawodem pielęgniarki/pielęgniarsza wynika przede wszystkim ze specyfiki pracy, niskiego wynagrodzenia oraz zbyt dużej odpowiedzialności.

Problemy Pielęgniarstwa 2012, 20 (2): 192–200

Słowa kluczowe: młodzież, zawód, pielęgniarka

ABSTRACT

Introduction. The choice of study as well as future career is very important issue for every young people. The choice of the future profession should be deliberate choice of taking into account abilities and interests. Nursing profession is specific in many ways. Making a decision about being a nurse require constant readiness to help others and this is a value itself.

Aim of the study. The aim of the study was to: examine perceptions of nursing as a career by young people of secondary school; diagnose what kind of factors influence their subsequent career decision either to choose or to reject nursing.

Material and methods. The research group included 383 randomly selected participants from secondary school. Data was collected on the authorship questionnaire. The study was carried out from December 2010 to March 2011.

Results and conclusions. The research showed that nursing profession, by majority of young people, was associated with: caring/helping people, high level of commitment and diligence. The study indicated that there is a substantial shortage in nursing profession and great need for education in this field. The main motives to choose nursing profession was: interesting and attractive work in the future. The results presented in our study correlated with other existing reports. The research showed that there is a decline in interests among young people to consider nursing as a future profession. This situation is directly related to: the specific work environment, low pay and too much responsibility.

Nursing Topics 2012; 20 (2): 192–200

Key words: young people, profession, nursing

Adres do korespondencji: dr n. med. Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska, Zakład Pielęgniarstwa Ogólnego, Gdański Uniwersytet Medyczny, ul. Do Studzienki 38, 80–277 Gdańsk, tel./faks (58) 349 12 92, e-mail: wioletta.medrzycka@gumed.edu.pl

Wstęp

Obecnie większość krajów Unii Europejskiej odczuwa niedobór w zakresie wykwalifikowanego personelu pielęgniarek i położnych. Zdaniem wielu badaczy, głównymi przyczynami tego zjawiska są przedwczesne odejście z zawodu oraz niewielki napływ młodych adeptek pielęgniarstwa do systemu usług medycznych. Aktualne dane dotyczące liczby zatrudnionych pielęgniarek/pielęgniarzy, a także liczby studentów studiujących pielęgniarstwo na najbliższe lata są jednoznaczne. Zawód pielęgniarki jest zawodem deficytowym. Zdaniem Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych, w raporcie dotyczącym wstępnej oceny zasobów kadrowych na lata 2010–2020 wynika, iż przeszło 80 814 pielęgniarek odejdzie z systemu opieki zdrowotnej. Wstępne prognozy pokazują, że zaledwie 19 954 pielęgniarek podejmie pracę w zawodzie [1].

Problemy kadrowe w Polsce spośród personelu pielęgniarstwa dotyczą coraz boleśniej cały system opieki zdrowotnej. Współczesne pielęgniarstwo stwarza spore podstawy do kolejnych, pozytywnych zmian w niedługim czasie. Należy pamiętać, iż przedstawiciele grupy zawodowej pielęgniarek i położnych określają główne kierunki tych zmian, również związanych z postrzeganiem oraz prestiżem zawodu. Od aktywności tej grupy, dyplomacji i mądrości będą zależeć kierunki i etapy rozwoju. W piśmiennictwie krajowym, jak również zagranicznym zwraca się uwagę, że jeśli nie zostaną podjęte odpowiednie działania prewencyjne, w ciągu najbliższych 20–30 lat zmiany demograficzne zachodzące w społeczeństwach europejskich spowodują, że zauważalne już dziś braki kadrowe mogą przybrać dramatyczne rozmiary.

Cel pracy

Celem niniejszej pracy była próba oceny postrzegania zawodu pielęgniarki przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych oraz określenie czynników decydujących o wyborze kierunku kształcenia, również tych związanych z wyborem zawodu pielęgniarki.

Materiał i metody

Badaniem objęto grupę losowo dobranych uczniów z 5 szkół ponadgimnazjalnych na terenie województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Rozdano 520 kwestionariuszy ankiety. Uzyskano 478 kwestionariuszy, z czego z powodu błędów odrzucono 95. Grupa badawcza wykorzystana w analizie statystycznej stanowiła 383 respondentów. Badania przeprowadzono w okresie od marca 2011 roku do czerwca 2011 roku, po uzyskaniu pisemnej zgody dyrektorów poszczególnych szkół. Kilka szkół z terenu Trójmiasta odmówiło udziału w badaniach.

Badania były anonimowe. Respondenci przed przystąpieniem do badania wyrazili zgodę na uczestnictwo

w realizowanym projekcie. W badaniach posłużono się metodą sondażu diagnostycznego. Narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety. Badani zostali poinstruowani, w jaki sposób wypełniać przygotowany kwestionariusz. Wyboru poszczególnych odpowiedzi dokonywali bez obecności ankietera.

Kwestionariusz ankiety składał się z dwóch części. Część pierwsza ogólna zawierała pytania odnośnie: płci, wieku, miejsca zamieszkania. W części drugiej zawarto 13 pytań, w tym 6 zamkniętych oraz 7 półotwartych. Zastosowanie pytań półotwartych miało za zadanie: przybliżyć sposób postrzegania zawodu pielęgniarki przez młodzież, wskazać na motywy wyboru przyszłego zawodu, określić czynniki, które zdecydowały o wyborze zawodu pielęgniarki (za/przeciw).

Wyniki

Analiza jakościowo-ilościowa zebranego materiału stanowiła podstawę do zrealizowania celu pracy. Do obliczeń statystycznych wykorzystano program Microsoft Office Excel 2007. W celu określenia stopnia siły współzależności pomiędzy poszczególnymi zmiennymi zastosowano test F-Snedecora oraz t-Studenta.

Badana grupa stanowiła 383 uczniów z 5 szkół ponadgimnazjalnych (tab. 1). Z danych wynika, iż 54% (207) stanowili respondenci płci żeńskiej, a pozostałe 46% (176) płci męskiej. Najliczniejszą grupę badawczą, zarówno spośród płci żeńskiej, jak i męskiej, stanowili uczniowie urodzeni w 1994 roku. Adekwatnie do roku urodzenia największą grupę badanych tworzyli uczniowie klas pierwszych i drugich. Analizując miejsce zamieszkania badanej grupy, zdecydowana większość ankietowanych deklarowała zamieszkanie w dużej aglomeracji.

Na podstawie oceny pochodzenia społecznego poszczególnych uczniów wykazano, że ponad połowa z badanej grupy zarówno płci żeńskiej — 57%, jak i męskiej — 54% deklarowała pochodzenie inteligentne. Spośród pozostałych 29% dziewczynek i 19% chłopców określili swoje pochodzenie jako robotnicze. Pochodzenie rzemieślnicze zadeklarowało 17% chłopców oraz 8% dziewczynek. Zdecydowana większość uczniów wyrażała chęć na kontynuację nauki po ukończeniu szkoły ponadgimnazjalnej. Zaledwie 3% uczniów płci żeńskiej oraz nieznacznie większa 8-procentowa grupa płci męskiej nie planowała podjęcia nauki na wyższym poziomie.

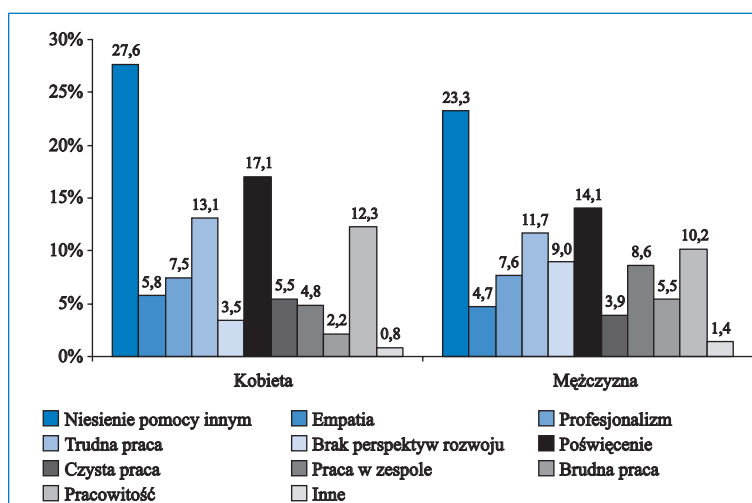
Analizując pytania dotyczące zawodu pielęgniarki, stwierdzono, iż zarówno 27,6% respondentów płci żeńskiej, jak i 23,3% płci męskiej rozumie pracę pielęgniarek jako niesienie pomocy drugiemu człowiekowi. Około 17% badanej grupy wiąże zawód pielęgniarki z poświęceniem (ryc. 1). W badaniu nie wykazano statystycznie istotnych różnic między badanymi zmiennymi ($p > 0,057$).

Respondenci poddali również ocenie prestiż zawodu pielęgniarki. Przeszło połowa badanej grupy (51%

Tabela 1. Wykaz szkół objętych badaniem

Table 1. The list of schools covered by research

Szkoła	Kwestionariusze ankiety			
	Łącznie rozdano	Wróciło po wypełnieniu	Błędnie wypełnione	Poddano analizie
Zespół Szkół Ogólnokształcących ul. Na Zaspę 31a, 80–546 Gdańsk	201	183	35	148
Szkoły Okrętowe i Ogólnokształcące <i>Conradinum</i> , ul. Piramowicza 1, 80–218 Gdańsk	177	165	22	143
ZSO nr 2, XIV Liceum Ogólnokształcące ul. Wodnika 57, 80–299 Gdańsk	46	43	7	36
ZS nr 1, Liceum Ogólnokształcące 13–200 Działdowo	62	52	8	48
Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących Liceum Ogólnokształcące, ul. Gdyńska 5, 83–330 Żukowo	34	33	25	8

Rycina 1. Wyobrażenia dotyczące zawodu pielęgniarki

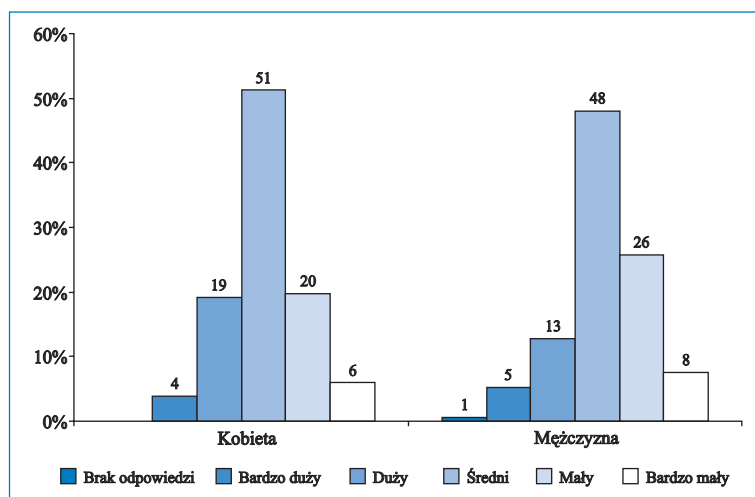
Figure 1. Notions of the nursing profession

pli żeńskiej oraz 48% płci męskiej) usytuowała zawód pielęgniarki jako profesję o średnim prestiżu zawodowym (ryc. 2).

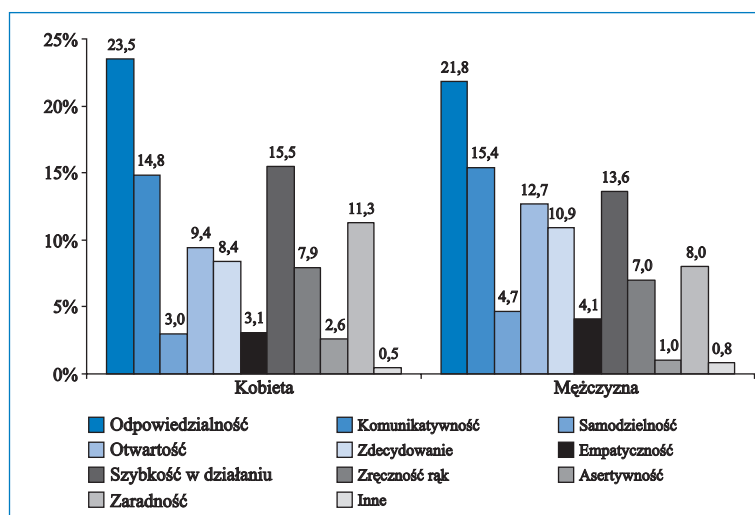
W dalszej kolejności ocenie poddano cechy, jakimi powinna odznaczać się pielęgniarka. Zdaniem 23,5% uczennic, jak również 21,8% uczniów cechą niezbędną odznaczającą dobrą pielęgniarkę jest odpowiedzialność. Dane zobrazowano na rycinie 3. Spośród innych często wymienianych cech są: schludny wygląd i czystość, opiekuńczość, pracowitość, uczciwość, szacunek, brak wyrozumiałości i przestrzeganie zasad.

W pytaniu dotyczącym wizerunku zawodu pielęgniarki w społeczeństwie połowa badanych (50,8% kobiet i 46,2% mężczyzn) była zdania, iż pielęgniarstwo jest zawodem cieszącym się dużym uznaniem i szacunkiem społecznym. Znaczny procent badanej grupy identyfikował zawód pielęgniarki w charakterze „pomocnika lekarza” (ryc. 4).

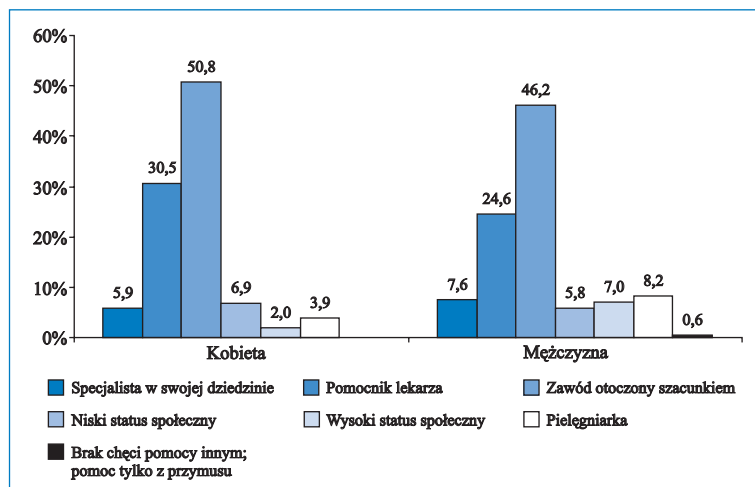
W przeprowadzonym badaniu dokonano również analizy potrzeb kształcenia w zawodzie pielęgniarki. Zdecydowana większość badanych uznała, że potrzeba kształcenia w zawodzie pielęgniarki jest duża. An-

Rycina 2. Prestiż zawodu pielęgniarki
Figure 2. Prestige of the nursing profession

Rycina 3. Cechy odznaczające „dobrą” pielęgniarkę
Figure 3. Personality traits of a good nurse

Rycina 4. Najbardziej charakterystyczne stwierdzenia zaobserwowane w społeczeństwie odnoszące się do osoby pielęgniarki
Figure 4. The most common opinions of the nursing profession

Tabela 2. Zależność płciowa
Table 2. Sex dependence

Pytanie	Płeć	Średnia	T	Df	P	N ważnych	Odch. stan.	Iloraz F	p
Skojarzenia odnoszące się do zawodu pielęgniarki	K	4,61	1,91	1120	0,06	609	3,25	1,01	0,93
	M	4,98				513	3,26		
Ocena prestiżu zawodu pielęgniarki	K	3,04	1,18	372	0,24	203	0,89	1,19	0,24
	M	3,16				171	0,97		
Cechy charakteryzujące dobrą pielęgniarkę	K	4,75	1,41	1120	0,16	609	3,22	1,13	0,14
	M	4,49				513	3,02		
Potrzeba kształcenia w zawodzie pielęgniarki	K	1,6	2,2	372	0,03	203	1,07	1,53	0,05
	M	1,82				171	0,84		
Najbardziej charakterystyczne stwierdzenia zaobserwowane w społeczeństwie, a odnoszące się do pielęgniarki	K	2,8	2,26	372	0,03	203	1,01	1,76	0
	M	3,08				171	1,33		
Czy ankietowani dokonali wyboru zawodu?	K	1,74	4,91	372	0	203	0,44	1,36	0,04
	M	1,5				171	0,51		
Czynniki, jakimi kierowali się badani, dokonując wyboru zawodu	K	2,08	0,39	372	0,7	203	1,5	1,17	0,28
	M	2,15				171	1,62		
Czy badani biorą pod uwagę zawód pielęgniarki jako swój przyszły?	K	1,9	2,05	372	0,04	203	0,31	2,08	0

kietowani płci żeńskiej inaczej oceniają potrzebę kształcenia w zawodzie pielęgniarki niż chłopcy. Analiza statystyczna wykazała istnienie zależności pomiędzy potrzebą kształcenia a płcią badanych ($p < 0,029$) (tab. 2).

Zapytano ankietowanych także o to, kto ich zdaniem może zostać pielęgniarką. Zarówno w grupie kobiet, jak i mężczyzn największą część stanowili respondenci, którzy uznali, że powinna to być osoba z powołaniem. Badania potwierdziły istotną statystycznie zależność między najbardziej charakterystycznymi stwierdzeniami dotyczącymi zawodu pielęgniarki a płcią badanych ($p > 0,025$).

Celem przeprowadzonego badania było również uzyskanie odpowiedzi na pytanie dotyczące motywacji wyboru przyszłego zawodu (tab. 3). Na podstawie analizy zebranego materiału wykazano, że zarówno spośród uczniów płci męskiej (62%), jak i żeńskiej (70%) decydującym czynnikiem wpływającym na wybór przyszłego zawodu są: predyspozycje i zainteresowania (ryc. 5). Za ledwie 22% uczennic i 27% chłopców deklarowało, iż główną determinantą w podjęciu decyzji odnośnie przyszłego zawodu jest sytuacja na rynku pracy (ryc. 6). Statystycznie nie wykazano istotnych różnic między poszczególnymi zmiennymi.

Zdecydowana większość ankietowanych zapytana na temat tego, czy myślała o zawodzie pielęgniarki jako

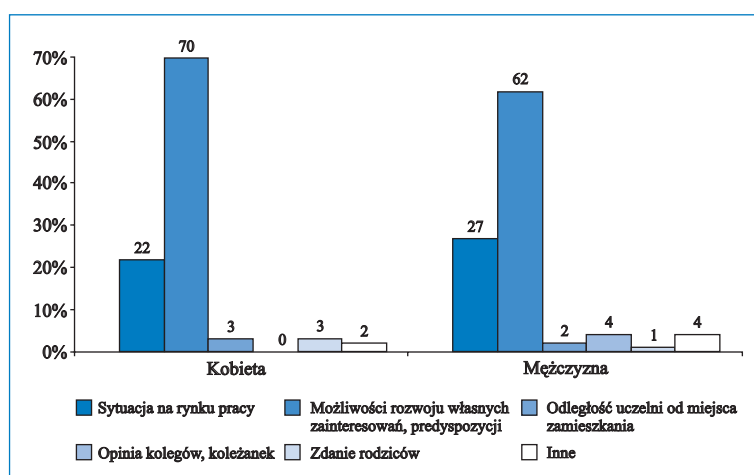
swoim przyszłym — odpowiedziała „nie”. Jako uzasadnienie odpowiedzi najczęściej wymieniano: niskie wynagrodzenie, zbyt dużą odpowiedzialność oraz specyfikę zawodu pielęgniarki. Na podstawie analizy wspomnianego materiału wykazano, iż zdecydowanie większy odsetek mężczyzn w stosunku do płci żeńskiej reprezentował pogląd, iż specyfika zawodu pielęgniarki jest jednym z głównych czynników, dla których nie wiązałiby swojej przyszłości z tym zawodem (ryc. 7).

Dyskusja

Z analizy zgromadzonego materiału wynika, iż zawód pielęgniarki dla większości badanych (27,6% kobiet i 23,3% mężczyzn) kojarzył się z niesieniem pomocy innym ludziom. Co 10. ankietowany wiązał pracę pielęgniarki z pracowitością, a także z poświęceniem. W podobnych badaniach, przeprowadzonych przez Wójcika, wykazano, że u ponad 75% badanych praca pielęgniarek kojarzy się z byciem potrzebną, u 15% — ze styczeńnością z cierpieniem, a u 4% — z dobrocią. Wspomniane badania potwierdzają wyniki badań własnych, ponieważ ponad 85% ankietowanych było zdania, iż pielęgniarka to przede wszystkim osoba niosąca pomoc potrzebującym [2]. Różnice procentowe w analizowanych odpowiedziach mogą wynikać z faktu, iż ba-

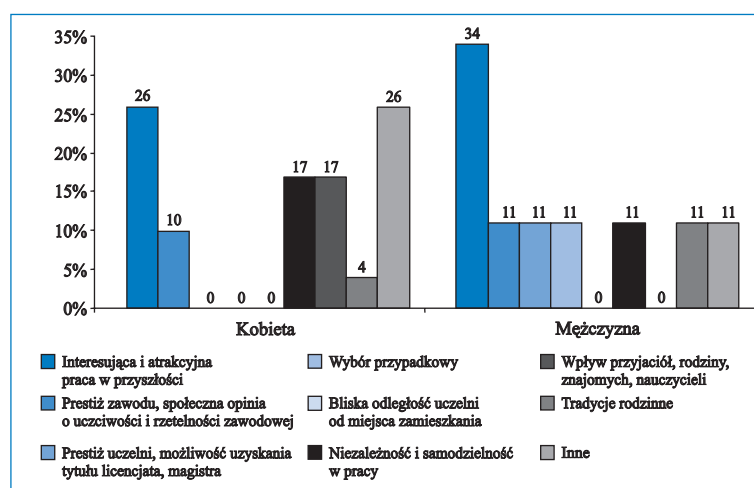
Tabela 3. Czynniki wewnętrzne wpływające na podjęcie decyzji o wyborze kształcenia w zawodzie pielęgniarstwa
Table 3. Internal factors influencing career choices in nursing profession

Czynniki wewnętrzne wpływające na wybór kształcenia	Kobiety (%)	Mężczyźni (%)
Zdobycie wyższego wykształcenia	14	5
Przypadek	5	–
Predyspozycje do zawodu pielęgniarstwa	14	15
Namowa rodziny	–	15
Chęć pomagania innym	54	23
Zgodność zainteresowań z kierunkiem kształcenia	5	32
Tradycje zawodowe w rodzinie	8	–

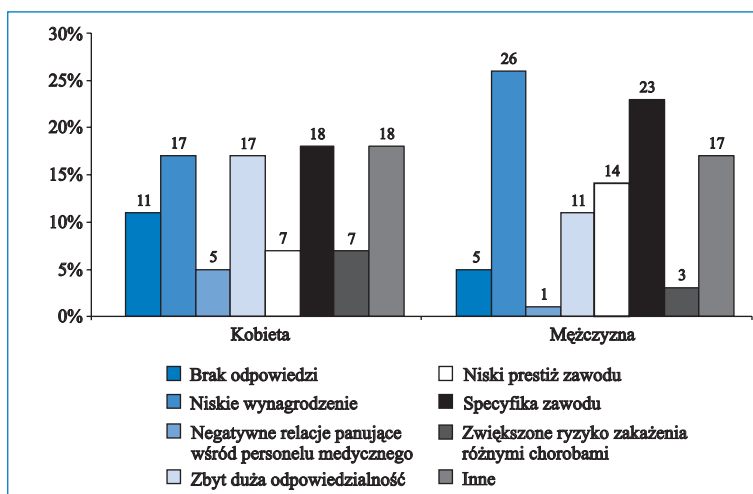
Rycina 5. Czynniki warunkujące wybór przyszłego zawodu

Figure 5. Factors influencing career choices

Rycina 6. Czynniki zewnętrzne, decydujące o wyborze zawodu pielęgniarstwa

Figure 6. Motivating factors in a student's choice of nursing as a career

Rycina 7. Główne czynniki decydujące o wyborze innego zawodu niż pielęgniarstwa (dane w zależności od płci)

Figure 7. Determinant factors in choosing other profession than nursing depending on sex

dania Wójcika zostały poprowadzone w grupie młodzieży kształcącej się w zawodzie pielęgniarstwa.

Zawód pielęgniarstwa to zawód szczególnego zaufania społecznego. Pielęgniarka to osoba, której powierza się najwyższe dobro człowieka — zdrowie i życie. Zawód ten charakteryzuje się potrzebą głębokiego poczucia odpowiedzialności w stosunku do pacjenta, ale w głównej mierze wobec własnego sumienia. Zdaniem badaczy, społeczeństwo w pielęgniarce pragnie mieć fachowca z wysoką moralnością, przygotowanego do pełnienia roli opiekuńczo-wychowawczej [3]. Biorąc pod uwagę powyższe, w pracy przeanalizowano najbardziej charakterystyczne stwierdzenia zaobserwowane przez badanych w społeczeństwie, które odnoszą się do zawodu pielęgniarstwa. Spośród uzyskanych wyników przeszło 50,8% kobiet i 46,2% mężczyzn zauważyło, iż jest to zawód otoczony szacunkiem. Odnosząc się do stwierdzenia — zawód otoczony szacunkiem — należy przytoczyć autorów wyżej wymienionej publikacji, których zdaniem pielęgniarstwa jest to osoba, której powierza się najwyższe dobro, czyli zdrowie i życie człowieka. Niepokojącym wydaje się fakt, iż dość duży odsetek respondentów wskazał na stwierdzenie „pomocnik lekarza”. Do wspomnianego określenia nie znalazło żadnych odniesień w literaturze tematu.

Prowadzone badania były poświęcone zbadaniu prestiżu zawodu pielęgniarstwa. Z raportu CBOS opublikowanego w 2009 roku [1] wynika, że spośród 33 zawodów zawód pielęgniarstwa zajmuje czwartą pozycję w hierarchii prestiżu zawodowego na równi z zawodem górniczym. Duży szacunek do wspomnianych profesji wykazało przeszło 77–78% Polaków [3]. Zdaniem socjologów, tak wysoki odbiór zawodu przez społeczeństwo może być związany z wysokością pensji. Udowodnio-

no, że osoby wykonujące ciężką i odpowiedzialną pracę za niewspółmiernie niskie wynagrodzenie w oczach społeczeństwa odznaczają się wysokim prestiżem zawodowym. Wspomniane wyniki, zaraz po pielęgniarstwie, na piątym miejscu sytuują zawód lekarza.

Na podstawie zgromadzonego materiału wykazano, iż największy odsetek uczniów ocenił zawód pielęgniarstwa w hierarchii prestiżu zawodu, na poziomie średnim. Niski prestiż zawodowy przypisało około 20% respondentów płci żeńskiej oraz 26% płci męskiej. Na duży prestiż zawodu wskazało jedynie 19% kobiet i 13% mężczyzn. Różnica między wynikami CBOS a badaniami własnymi może wynikać z faktu, iż badania CBOS-u były prowadzone na całej populacji, a analiza zgromadzonego materiału opierała się na młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, która zapewne rzadziej miała możliwość doceniać pracę pielęgniarstwa.

Aby pogłębić zagadnienia dotyczące zawodu pielęgniarstwa, przeanalizowano również cechy, jakimi powinna się odznaczać „dobra” pielęgniarstwa. Spośród najczęściej wymienianych odpowiedzi były: odpowiedzialność, komunikatywność, szybkość w działaniu i zaradność. Cechy te podano w kolejności malejącej co do udziału procentowego. Odpowiedzialność była najczęściej wymienianą cechą — uznało tak 23,5% kobiet i 21,8% mężczyzn. Salomon, badając opinię pielęgniarzek na temat wartości i cnót etycznych, zwróciła uwagę na to, że dla pielęgniarzek odpowiedzialność jest cechą pomocną w realizacji funkcji zawodowych oraz podejmowaniu właściwych decyzji etycznych. Odpowiedzialność pozwala na lepszą współpracę w zespole terapeutycznym, ale co najważniejsze — pomaga współdziałać z chorymi [4]. Kapała i wsp. wywnioskowali, iż pacjenci najczęściej oczekują od personelu pielęgniarstwa

zdolności manualnych, następnie gotowości i umiejętności przekazywania informacji medycznych, życzliwości, umiejętności oraz troskliwości [5]. Można przyjąć, że ankietowani to również pacjenci, którzy widzieliby takie cechy pielęgniarki, gdyby wymagali opieki, ponieważ szybkość w działaniu i zaradność można porównać do zdolności manualnych, a umiejętność przekazywania informacji zapewne wiąże się z komunikatywnością. Krajewską-Kułąk w badaniach prowadzonych na grupie studentek pielęgniarstwa udowodniła, że pielęgniarka powinna się cechować potrzebą pomagania innym, cierpliwością oraz sumiennością [6].

W badaniach Krajewskiej-Kułąk oraz Wójcika potwierdzono, że pielęgniarką może zostać przede wszystkim osoba z powołaniem [2, 6]. W przeprowadzonych badaniach własnych potwierdzono wyniki przytoczonych autorów. Przeszło 70% uczennic i 50% uczniów było zdania, iż zawód pielęgniarki wybierają osoby z powołania.

Ludzie bardzo dużo czasu i energii poświęcają na realizowanie swoich marzeń lub osiąganie zamierzonych celów. Zatem różne motywy osobiste i społeczne pobudzają i ukierunkowują nasze działania. Często wewnętrzna potrzeba jest równie ważna jak presja czasów, ponieważ dla pewnej grupy osób nauka i praca same w sobie są na szczególnych prawach [7]. W przeprowadzonym badaniu podjęto próbę analizy czynników wpływających na wybór kierunku kształcenia. W grupie czynników zewnętrznych, zdaniem Czerniawskiej, należałoby uwzględnić takie czynniki, jak: oddziaływania dydaktyczne związane z wyborem zawodu, tj. orientację i poradnictwo zawodowe, również rozwijanie zainteresowań, kształcenie specjalnych zdolności czy też czynniki sytuacyjne [8]. W niniejszej pracy respondenci uznali, iż najważniejszy czynnik wyboru zawodu to możliwość rozwoju własnych predyspozycji i zainteresowań. Kolejnym ważnym czynnikiem wskazywanym przez ankietowanych jest sytuacja na rynku pracy. W swojej pracy Czerniawska określiła to jako czynnik sytuacyjny [8].

Przeanalizowane wyniki dotyczące czynników wpływających na wybór zawodu pielęgniarki porównano z wynikami badań Binkowskiej-Bury. Zdaniem autorki, motywacją w wyborze kierunku pielęgniarstwa dla większości badanych była interesująca i atrakcyjna praca w przyszłości [9]. Badania własne potwierdzają wyniki zgromadzone przez Binkowską-Burę. Wyniki przeprowadzonych badań własnych wykazują, że drugimi w kolejności motywami wyboru przyszłego zawodu są: niezależność, samodzielność w pracy, chęć niesienia pomocy innym. Istotne znaczenie mają: rodzina, znajomi i nauczyciele. Prestiż zawodu pielęgniarki odgrywa również istotną rolę, co potwierdzają zarówno wyniki badań własnych, jak i Binkowskiej [9].

Realizacja funkcji zawodowych pielęgniarki w znacznej mierze opiera się na udzielaniu świadczeń zdrowot-

nych, w tym: pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostyczno-leczniczych, a także promocji zdrowia [10]. Zakres pełnionych funkcji reguluje ustawa o zawodzie pielęgniarki i położnej z 1996 roku. W myśl przepisów pielęgniarka jest to osoba, która posiada wiedzę medyczną, umiejętności praktyczne, a także cechuje się autentycznością i wrażliwością na potrzeby drugiego człowieka. Biorąc pod uwagę powyższe, nie każdy ma odpowiednie predyspozycje, aby zostać pielęgniarką. Wnikliwa analiza motywów wyboru przyszłego zawodu potwierdza tę zależność.

Na podstawie przeprowadzonych badań określono poziom zainteresowania młodzieży zawodem pielęgniarstwa. Na 383 uczniów szkół biorących udział w badaniach przeszło 10% dziewcząt i 5% chłopców rozważało kształcenie na kierunku pielęgniarstwie. Powyższe wyniki znajdują potwierdzenie w raporcie Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych odnośnie wstępnej oceny zasobów kadrowych na lata 2010–2020. Zgodnie z przewidywaniami, przeszło 80 814 pielęgniarek odejdzie z systemu usług zdrowotnych na emeryturę, a tylko 19 954 podejmie pracę w zawodzie. Taki stan rzeczy spowoduje znaczne barki personelu pielęgniarstwa w systemie usług medycznych [1]. Powyższe wyniki zmuszają do refleksji. Zgromadzone dane wskazują, iż brak zainteresowania kształceniem na kierunkach pielęgniarstwa wynika przede wszystkim z niskiego wynagrodzenia, a także specyfiki pracy. Innym równie często wybieranym argumentem było zbyt duże poczucie odpowiedzialności za życie i zdrowie drugiego człowieka.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań oraz weryfikacji postawionych hipotez sformułowano następujące wnioski:

1. Według badanej młodzieży zawód pielęgniarki najczęściej kojarzy się z niesieniem pomocy innym, poświęceniem, trudną pracą i pracowitością.
2. Zawód pielęgniarki w hierarchii prestiżu według badanych jest zawodem o średnim prestiżu zawodowym, zaś w ocenie ogółu społeczeństwa prestiż zawodu pielęgniarki jest duży.
3. Dobra pielęgniarka, według badanych, powinna się cechować: odpowiedzialnością, szybkością w działaniu, komunikatywnością, zaradnością.
4. Zawód pielęgniarki jest zawodem deficytowym, istnieje duża potrzeba kształcenia w tym zawodzie.
5. Społeczeństwo w oczach młodych ludzi postrzega ten zawód jako zawód otoczony szacunkiem, ale również jako „pomocnika lekarza”.
6. Pielęgniarka jest osobą z powołaniem.
7. Wśród motywów wyboru kierunku kształcenia, zarówno dla młodzieży, która nie zdecyduje się wykonywać zawodu pielęgniarki, jak i dla młodzieży biorącej ten zawód pod uwagę jako swój przyszły,

najistotniejszym jest interesująca i atrakcyjna praca w przyszłości.

8. Brak zainteresowania młodzieży zawodem pielęgniarki wynika ze specyfiki pracy, niskiego wynagrodzenia oraz zbyt dużej odpowiedzialności zawodowej.

Piśmiennictwo

1. Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych. Wstępna ocena zasobów kadrowych pielęgniarek i położnych w Polsce do roku 2020. <http://www.izbapiel.org.pl/upload/Wstepna.ocena.zasobow.kadrowych.pdf> (25.08.2011 r.).
2. Wójcik D. Motywy wyboru szkoły i zawodu. *Biul. Okręg. Izby Piel. Położ.* 1998; 6:6.
3. Ślusarska B., Zarzycka D., Czerkida M. Postrzeżenie przyszłości determinowane doświadczeniami kandydatów do zawodu pielęgniarki. *Zdr. Pub.* 2005; 115: 57–61.
4. Salomon J. Wartości i cnoty etyczne pielęgniarki i ich znaczenie w pracy zawodowej. *Onkol. Pol.* 2005; 8: 177–180.
5. Kapała W., Chudziński S., Hyrcza S. Oczekiwania pacjentów hospitalizowanych na oddziałach zabiegowych wobec personelu pielęgniarskiego. *Piel. Chirurg. Angiol.* 2008; 1: 12–18.
6. Krajewska-Kułak E., Van Damme-Ostapowicz K., Bielemuk A. i wsp. Samoocena postrzegania zawodu pielęgniarki oraz zdolności rozumienia empatycznego innych ludzi przez studentów pielęgniarstwa. *Probl. Piel.* 2010; 1 (1): 1–10.
7. Baścik S. Wybór zawodu a szkoła. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1974.
8. Czerniawska M., Dolata E. Rola zawodowa a system wartości (na przykładzie pielęgniarek, nauczycielek i zakonnicek). *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio D, Lublin* 2005; 68: 307–311.
9. Binkowska-Bury M., Marć10. M., Boratyn-Dubiel L. Poczucie koherencji a motywy wyboru zawodu pielęgniarki i położnej. *Przeg. Med. Uniwersytetu Rzeszowskiego* 2006; 4 (1): 34–40.
10. Ustawa o zawodzie pielęgniarki i położnej z 1996 roku, art. 2.